

חינוך בפרשה – משפטים

בתיאבון!

שאלני השבוע מחבר "אתה זוכר את שיעוריו של הג"ר יצחק פלקסר ב'שיבת שפת אמת'? הוא היה פותח כל שיעור 'מההתחלה', כאילו לא למדנו את הנושא, ואין לנו שום ידע מוקדם. השיעורים היו מרתקים, כל פרט מלוטש ומבואר!". למרות שלא למדתי בישיבתו שמעתי דרשותיו, היה ממש 'כיף נפשי' להקשיב.

כעת, לאחר 'תעודות מחצית', ננסה לתת לעצמנו ציונים והערכות. האם לתלמידינו 'כיף' לשמוע אותנו? האם אנו משקיעים בבהירות השיעורים, האם אנו מתבלים בדברי-טעם לגרות ההקשבה? האם 'פותחים' כראוי, או 'נוחתים' על התלמידים "ממשיכה הגמרא"...? האם מבארים כל מושג ומילה? שח לי מחנך ותיק: "זכור אזכור מילדותי, המלמד הזכיר 'מגו', שוב ושוב, ולא היה לי מושג מה זה... הרגשתי טיפש! היום אני מבין: לא אני הייתי טיפש, אלא המלמד שהתאמץ לריק, התעצבן עלינו, במקום להסביר לנו!".

בפתח פרשתנו מביא רש"י דברי חז"ל שהם אבן יסוד בהוראה! "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: אמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר 'אשנה להם הפרק ב' וג' פעמים, עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו'. לכך נאמר אשר תשים לפניהם - כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם". לא מספיק לחזור, לא די שהתלמיד יוכל לדקלם בפיו, חובה שהם יבינו כראוי!

ומהו 'כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם'? האם הניחו לפניך כאורח קופסאות שימורים סגורות, שקיות פסטה, קמח ותבנית ביצים? ודאי שלא! הכינו, אפו ובישלו. הגישו לשלחן ערוך אוכל מוכן ומגרה!

מלמד שמצטט משניות, מקריא גמרא, כותב על הלוח ומכריז 'תעתיקו', מפר הוא דברי חז"ל הללו. ההכנה, ההגשה הנאה, הרי 'מראה האוכל והריחות' מעוררים את התיאבון. פלא שתלמידינו נרדמים בשיעוריו? פלא שמשחקים ומפריעים? פלא שאינם ממושמצים למלמד – הרי לא להשקיע לחבר אותם אליו ולתורתו.

נמשיך בדימוי זה של חז"ל: אוכל המוגש לשלחן. ראשית – צריך לדעת לבשל! שנית – על האוכל להיות אסתטי ונחמד למראה, גם כשהוא טעים. שלישית – כלי ההגשה ועיצוב המנה מהווים גורם בתיאבון... הרב פלקסר הנ"ל למד מרבו הג"ר מאיר שפירא מלובלין. שיעורים היו מרתקים, דרשותיו ריתקו קהלים (כמו בן-דודו יבדלחט"א הרב לאו!). שאלו אותו "מה הקסם?" והשיב "קסם? השקעה! אני מכין טוב כל משפט, חושב מה לומר, איך לומר, ומה לא לומר... משנן כל 'ציטוט' ומתכנן כל 'עצירה'... לא קסם, אלא השקעה!".

הכנת שיעור: לומדים פעם פעמיים ושלוש ומסכמים. חושבים על כל מילה וכל מושג. חושבים במה עלולים להתקשות. מתכננים איך לערוך הדברים ואיך להמחיש. על מה יש לחזור כמה פעמים. אילו שאלות לשאול כדי לבחון את הבנתם. לחשוב "מה לומדים כאן, מה מחכימים בזה", ועוד: "למה שהם ירצו להקשיב לי?".

יטען הטוען: אם אתחיל כל דבר מ'בראשית', אם אקדיש זמן ל'פתיחה מגרה' עם 'שאלת אתגר', לא אספיק את החומר! אין לי זמן לכל זה...! איך קראו למלמד של ה'מגו'? טיפש! בלי ה'בראשית' והפתיחה, בלי גירוי ומשיכת הלב - תצטרך לחזור המוני פעמים על החומר, וגם אז הלמידה תהיה - מקסימום - 'סדורה בפניהם כמשנתה' ללא הבנה וחיות! בדרך הנכונה אינך 'מפסיד' זמן אלא מרויח! גם זמן וגם תלמידים...!

חפש ב'חומר' את 'הרוח' – עניין חינוכי המסתתר בין השורות, חיזוק רוחני, וְחִבֵּר את הנלמד לומד. אתה פוגש בגמרא ובמשנה 'דמות' נדירה, ספר עליו ועל מעשיו... יש 'מושג' שעתידיים לפגוש הרבה [כן, בצורת לימוד זו יישארו תלמידך בתורה!] ספר אוזנן שיש כאן 'כלי' חשוב להבנת התורה. עשה להם 'סדר' בעמוד הגמרא: מסורת הש"ס ועין משפט... עריכת התוספות... הזכר שמות, דמויות וספרים של אדירי התורה...

זכור! חז"ל דימו את השיעור שלך לאוכל מוגש. השמנה היא אם רזה? טעימה ומתובלת או חפוזת ויבשה? האם אתה 'שף' משובח או שאתה 'מומחה למנה-חמה', שיכול גם להגיש - 'קציצות מופשרות מהמקפיא'... פתח כישורייך בהוראה, צפה בשיעורי מלמדים מומחים, השקע זמנך ל'הכנה' – וחסוך זמן, קושי ותסכול.

אשריך ואשרי תלמידיך!

יחיאל מיכל מונדרוביץ

להארות והזמנות: 123ymm@gmail.com